

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)
της 10ης Ιουλίου 1997 *

Στην υπόθεση T-227/95,

AssiDomän Kraft Products AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα τη Στοκχόλμη,

AB Iggesunds Bruk, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Örnköldsvik (Σουηδία),

Korsnäs AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Gävle (Σουηδία),

MoDo Paper AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Örnköldsvik (Σουηδία),

Södra Cell AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Växjö (Σουηδία),

Stora Kopparbergs Bergslags AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Falun (Σουηδία),

Svenska Cellulosa AB, εταιρία σουηδικού δικαίου, με έδρα το Sundvall (Σουηδία),

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

εκπροσωπούμενες από τους δικηγόρους John E. Pheasant, solicitor of the Supreme Court of England and Wales, και Cristophe Raux, του Δικηγορικού Συλλόγου Παρισιού, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Loesch & Wolter, 11 rue Goethe,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Wouter Wils, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 4ης Οκτωβρίου 1995, με την οποία απορρίφθηκαν οι αιτήσεις που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες μετά την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85, και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-1307), με τις οποίες ζητούσαν την απόδοση των προστίμων που τους είχαν επιβληθεί με την απόφαση 85/202/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1984, τη σχετική με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV.29.725 — Χαρτοπολτός) (ΕΕ 1985, L 85, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Β. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. W. Bellamy και Α. Καλογε-
ρόπουλο, δικαστές,

γραμματέας: Η. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής
διαδικασίας της 11ης Σεπτεμβρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως

- 1 Η παρούσα υπόθεση εντάσσεται στο ίδιο πραγματικό και νομικό πλαίσιο με εκείνο της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85, και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-1307, στο εξής: απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993), με την οποία το Δικαστήριο ακύρωσε μερικώς την απόφαση 85/202/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1984, τη σχετική με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV.29.725 — Χαρτοπολτός) (ΕΕ 1985, L 85, σ. 1, στο εξής: απόφαση για τον χαρτοπολτό). Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται στην εν λόγω απόφαση, καθώς και στην απόφαση του Δικαστηρίου.

- 2 Οι επτά προσφεύγουσες της παρούσας υπόθεσης είναι επιχειρήσεις εγκατεστημένες στη Σουηδία, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα του χαρτοπολτού. Αποτελούν, οι ίδιες ή ως έλκουσες εξ αυτών δικαιώματα, τους δέκα από τους ένδεκα σουηδούς αποδέκτες (υπ' αριθ. 30 έως 39) της απόφασεως για τον χαρτοπολτό (στο εξής: σουηδοί αποδέκτες).

- 3 Στην απόφαση για τον χαρτοπολτό η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ορισμένοι από τους σαράντα τρεις αποδέκτες της αποφάσεως εκείνης είχαν παραβιάσει, σε καθορισμένες περιόδους, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, σήμερα Συνθήκης ΕΚ (στο εξής: Συνθήκη), ιδίως λόγω εναρμονισμένης πρακτικής στον τομέα των τιμών του λευκασμένου θευικού χαρτοπολτού.

- 4 Το άρθρο 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό παρέθεσε τις παραβάσεις του άρθρου 85 τις οποίες διαπίστωσε η Επιτροπή, τους οικείους αποδέκτες και τις κρίσιμες περιόδους. Οι αφορώσες την παρούσα υπόθεση παραβάσεις των σουηδών αποδεκτών ήσαν οι ακόλουθες:

- 5 Στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι σουηδοί αποδέκτες, πλην της Billerud-Uddeholm και της Uddeholm AB, καθώς και άλλες φινλανδικές, αμερικανικές, καναδικές και νορβηγικές παραγωγικές επιχειρήσεις εναρμόνισαν την πρακτική τους «επί των τιμών για τον λευκασμένο θευικό χαρτοπολτό προοριζόμενο για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα» καθ' όλη την περίοδο από το 1975 έως το 1981 ή κατά ένα μέρος αυτής.

- 6 Κατά την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου, όλοι οι σουηδοί αποδέκτες παρέβησαν το άρθρο 85 της Συνθήκης εναρμονίζοντας την πρακτική τους ως προς τις τιμές που εφάρμοζαν πράγματι εντός της Κοινότητας, τουλάχιστον για τους πελάτες τους που ήσαν εγκατεστημένοι στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο, για τον λευκασμένο θευικό χαρτοπολτό.

- 7 Με το άρθρο 3 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμα από 50 000 έως 500 000 ECU σε όλους σχεδόν τους αποδέκτες της εν λόγω αποφάσεως. Πρόστιμα επιβλήθηκαν σε εννέα από τους σουηδούς αποδέκτες. Δεδομένου ότι δεν άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής, οι εν λόγω επιχειρήσεις κατέβαλαν τα πρόστιμά τους.
- 8 Είκοσι έξι άλλοι από τους σαράντα τρεις αρχικούς αποδέκτες της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, ή έλκοντες εξ αυτών δικαίωμα, άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής, δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης. Επιληφθέν αυτών των προσφυγών, το Δικαστήριο, με απόφασή του της 31ης Μαρτίου 1993, μεταξύ άλλων, ακύρωσε τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, περί διαπιστώσεως των παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο ακύρωσε ή μείωσε τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις οι οποίες άσκησαν προσφυγή.
- 9 Τα αντίστοιχα σημεία του διατακτικού της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993 έχουν ως εξής:
- «1. Ακυρώνει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 85/202/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης.
2. Ακυρώνει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της ανωτέρω αποφάσεως.
- (...)
7. Ακυρώνει τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες, εκτός από το πρόστιμο της Finncell και εκτός από τα πρόστιμα των Canfor, MacMillan, St Anne και Westar, τα οποία μειώνονται σε 20 000 ECU.
- (...)»

10 Μετά την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου, οι προσφεύγουσες, με επιστολή της 24ης Νοεμβρίου 1993, ζήτησαν από την Επιτροπή να επανεξετάσει τη νομική τους κατάσταση βάσει αυτής της αποφάσεως και να τους αποδώσει τα πρόστιμα που είχαν καταβάλει, κατά το μέτρο που το ύψος τους υπερέβαινε το ποσό των 20 000 ECU που το Δικαστήριο όρισε να καταβάλουν ορισμένες από τις προσφεύγουσες για διαπιστώσεις παραβάσεων που δεν ακυρώθηκαν.

11 Η επιστολή της 24ης Νοεμβρίου 1993 περιελάμβανε τα ακόλουθα:

«(...) The Swedish respondents conted that the Commission may not retain the fines they paid for infringements of Article 85(1) by concertation on announced and transaction prices once the ECJ has annulled the Commission's relevant finding.

(...)

(...) The Swedish undertakings who paid fines in respect of infringements of Article 85(1) which have now been annulled by the Court are entitled to recover those fines. It is clear from the caselaw (see, for example, the two Snuapat cases [1959] ECR 127 and [1961] ECR 53) that there is an obligation on the relevant Community institution (in this case, the Commission), to review the position of undertakings in a similar position, where the ECJ makes a ruling which is not addressed to those undertakings.

In this case, the Swedish respondents are in an identical position to the wood pulp producers who appealed the Commission's decision. The Court has annulled the Commission's findings in relation to concertation on announced and transaction prices. The Commission therefore has a duty to review the position of the Swedish respondents and to return that part of the fines paid by them which relates to the two infringements of Article 85(1) which have been annulled».

[«(...) Οι σουηδοί αποδέκτες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να εμμένει στα πρόστιμα που έχουν καταβληθεί για παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, λόγω εναρμονισμένης πρακτικής ως προς τις ανακοινωθείσες τιμές και τις τιμές συναλλαγών, μετά την εκ μέρους του Δικαστηρίου ακύρωση των σχετικών διαπιστώσεων της Επιτροπής.

(...)

(...) Οι σουηδικές επιχειρήσεις, οι οποίες κατέβαλαν πρόστιμα για παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, για τις οποίες το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν τελέστηκαν, δικαιούνται επιστροφής των προστίμων αυτών. Από τη νομολογία προκύπτει (βλ. π.χ. τις δύο αποφάσεις *Snupat*, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 335 και σ. 599) ότι τα οικεία κοινοτικά όργανα (στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή) υποχρεούνται να επανεξετάζουν την κατάσταση επιχειρήσεων που βρίσκονται σε ανάλογη κατάσταση, έστω κι αν αυτές δεν είναι αποδέκτες της απόφασης που εξέδωσε το Δικαστήριο.

Στην προκειμένη περίπτωση, οι σουηδοί αποδέκτες βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με εκείνη των επιχειρήσεων παραγωγής χαρτοπολτού που άσκησαν προσφυγή κατά της απόφασης της Επιτροπής. Το Δικαστήριο ακύρωσε τις διαπιστώσεις της Επιτροπής που αφορούσαν την εναρμονισμένη πρακτική ως προς τις ανακοινωθείσες τιμές και τις τιμές συναλλαγών. Συνεπώς, η Επιτροπή υποχρεούται να επανεξετάσει την κατάσταση των καθών σουηδικών επιχειρήσεων και να αποδώσει το τμήμα των προστίμων που κατέβαλαν και το οποίο αφορά τις δύο παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, που το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν τελέστηκαν»].

¹² Αρχικώς, οι υπηρεσίες της Επιτροπής, με επιστολή της 6ης Δεκεμβρίου 1993, ανακοίνωσαν στις προσφεύγουσες ότι η επιστολή τους της 24ης Νοεμβρίου 1993 διαβιβάστηκε στη Γενική Διεύθυνση Προϋπολογισμών (ΓΔ XIX), προκειμένου αυτή να εξετάσει αν το αίτημά τους μπορούσε να γίνει δεκτό.

- 13 Στη συνέχεια, ο γενικός διευθυντής της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού (ΓΔ IV), με επιστολή της 4ης Φεβρουαρίου 1994, ενημέρωσε τις προσφεύγουσες για την πρόθεση της Επιτροπής να απορρίψει το αίτημά τους και να τους τάξει εύλογη προθεσμία για τη διατύπωση τυχόν παρατηρήσεών τους.
- 14 Απαντώντας στην τελευταία αυτή επιστολή, οι προσφεύγουσες, με επιστολή της 8ης Απριλίου 1994, ζήτησαν από την Επιτροπή να λάβει οριστική απόφαση σχετικά με τις έννομες συνέπειες της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993. Επανέλαβαν το αίτημά τους αυτό με επιστολές της 24ης Οκτωβρίου και της 21ης Δεκεμβρίου 1994.
- 15 Με επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 (στο εξής: επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995, ή προσβαλλόμενη απόφαση), το αρμόδιο για τον ανταγωνισμό μέλος της Επιτροπής απέρριψε το αίτημα των προσφευγουσών για απόδοση των προστίμων, τονίζοντας τα εξής:

«In your letter of 24 November 1993 you asked the Commission to review the position of your clients (“the Swedish respondents”) in light of the Court’s judgment of 31 March 1993. More specifically, you requested the Commission to return the fines relating to the infringements found in the parts of its decision which had been annulled by the aforesaid judgment. Having received a preliminary reaction of my services (letter of 4 February 1994 signed by the Director General for Competition), you reiterated your request in your letters of 8 April, 24 October and 21 December 1994.

I do not see any possibility to accept your request. Article 3 of the decision imposed a fine on each of the producers on an individual basis. Consequently, in point 7 of the operative part of its judgment, the Court annulled or reduced the fines imposed on each of the undertakings who were applicants before it. In the absence of an application of annulment on behalf of your clients, the Court did not and indeed could not annul the parts of Article 3 imposing a fine on them. It follows that the obligation of the Commission to comply with the judgment of the Court has been

fulfilled in its entirety by the Commission reimbursing the fines paid by the successful applicants. As the judgment does not affect the decision with regard to your clients, the Commission was neither obliged nor indeed entitled to reimburse the fines paid by your clients.

As your clients' payment is based on a decision which still stands with regard to them, and which is binding not only on your clients but also on the Commission, your request for reimbursement cannot be granted.»

[«Με την επιστολή σας της 24ης Νοεμβρίου 1993 ζητήσατε από την Επιτροπή να επανεξετάσει την κατάσταση των πελατών σας (των σουηδών αποδεκτών) βάσει της αποφάσεως που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 31 Μαρτίου 1993. Ειδικότερα, ζητήσατε από την Επιτροπή την απόδοση των προστίμων που αφορούν παραβάσεις διαπιστωθείσες στα τμήματα εκείνα της αποφάσεως που ακυρώθηκαν με την απόφαση του Δικαστηρίου. Μετά μια πρώτη απάντηση των υπηρεσιών μου (επιστολή της 4ης Φεβρουαρίου 1994, που φέρει την υπογραφή του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού), επαναλάβατε το αίτημά σας με τις επιστολές σας της 8ης Απριλίου, 24ης Οκτωβρίου και 21ης Δεκεμβρίου 1994.

Δεν βλέπω καμία δυνατότητα αποδοχής του αιτήματός σας. Το άρθρο 3 της αποφάσεως επέβαλε πρόστιμα σε κάθε έναν από τους παραγωγούς επί ατομικής βάσεως. Γι' αυτόν τον λόγο, στο σημείο 7 του διατακτικού της αποφάσεώς του το Δικαστήριο ακύρωσε ή μείωσε τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε κάθε μία από τις επιχειρήσεις που άσκησαν προσφυγή ενώπιόν του. Ελλείψει προσφυγής ακυρώσεως εκ μέρους ενός των πελατών σας, το Δικαστήριο δεν ακύρωσε — ούτε άλλωστε μπορούσε να το πράξει — τα τμήματα του άρθρου 3 που τους επέβαλαν πρόστιμα. Συνεπώς, η Επιτροπή εκπλήρωσε πλήρως την υποχρέωσή της να συμμορφωθεί προς την απόφαση του Δικαστηρίου, αποδίδοντας τα ποσά των προστίμων που κατέβαλαν οι προσφεύγουσες των οποίων οι προσφυγές ευδοκίμησαν. Δεδομένου ότι η απόφαση του Δικαστηρίου δεν θίγει τα σημεία εκείνα της αποφάσεως που αφορούν τους πελάτες σας, η Επιτροπή δεν είχε ούτε την υποχρέωση ούτε το δικαίωμα να αποδώσει τα ποσά των προστίμων που κατέβαλαν οι πελάτες σας.

Δεδομένου ότι οι πελάτες σας κατέβαλαν τα ποσά αυτά βάσει αποφάσεως η οποία εξακολουθεί να ισχύει ως προς αυτούς, και η οποία εξακολουθεί να είναι δεσμευτική όχι μόνον γι' αυτούς αλλά και για την Επιτροπή, το αίτημά σας για απόδοση των προστίμων δεν μπορεί να ικανοποιηθεί.»]

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 16 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Δεκεμβρίου 1995 οι προσφεύγουσες άσκησαν την παρούσα προσφυγή.
- 17 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και κάλεσε την Επιτροπή να διατυπώσει τη γνώμη της, κατά την προφορική διαδικασία, ως προς την ενδεχόμενη σημασία για την παρούσα υπόθεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 22ας Μαρτίου 1961, *Snupat κατά Ανωτάτης Αρχής* (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 599).
- 18 Κατά τη συνεδρίαση της 11ης Σεπτεμβρίου 1996 αγόρευσαν οι διάδικοι και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου, συγκεκριμένου από τους H. Kirschner, Πρόεδρο, B. Vesterdorf, C. W. Bellamy, A. Καλογερόπουλο και A. Potocki, δικαστές.
- 19 Λόγω του θανάτου του δικαστή Kirschner, στις 6 Φεβρουαρίου 1997, στη διάσκεψη για την έκδοση της παρούσας απόφασης έλαβαν μέρος οι τρεις δικαστές που την υπογράφουν, σύμφωνα με το άρθρο 32 του Κανονισμού Διαδικασίας.

20 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1995·
- να υποχρεώσει την Επιτροπή να λάβει όλα τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, ειδικότερα δε να αποδώσει στις προσφεύγουσες τα πρόστιμα που κατέβαλε εκάστη εξ αυτών ή οι επιχειρήσεις τις οποίες οι προσφεύγουσες διαδέχθηκαν ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, μέχρι του ύψους των ποσών που αναφέρονται στο παράρτημα 6 της προσφυγής·
- να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει, από της ημερομηνίας καταβολής των προστίμων από τους σουηδούς αποδέκτες μέχρι της αποδόσεως των αιτουμένων ποσών, τόκους επί των εν λόγω ποσών:
 - αρχικώς, με βάση το επιτόκιο που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας στις περιπτώσεις καταβολής προστίμων, στη συνέχεια δε με βάση το επιτόκιο που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο, αμφότερα αυξημένα κατά μιάμιση μονάδα, ή
 - με βάση το βασικό επιτόκιο δανεισμού της Εθνικής Τράπεζας του Βελγίου, αυξημένο κατά μία μονάδα·

μέχρι του ύψους των τόκων που αναφέρονται στο παράρτημα 9 της προσφυγής·

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

21 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη·
- επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·
- να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί του πρώτου αιτήματος, που αφορά την ακύρωση της αποφάσεως που φέρεται ότι περιέχεται στην επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 22 Η Επιτροπή προβάλλει το απαράδεκτο των αιτημάτων ακυρώσεως με το αιτιολογικό ότι η απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1995 αποτελεί απλώς επιβεβαίωση της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, κατά το μέρος που αυτή αφορά τις προσφεύγουσες. Από την άποψη αυτή, η εν λόγω επιστολή δεν αποτελεί πράξη δυνάμενη να προσβληθεί.
- 23 Η επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 δεν περιλαμβάνει κανένα νέο στοιχείο σε σχέση με την απόφαση για τον χαρτοπολτό που να τροποποιεί τη νομική κατάσταση των προσφευγουσών. Απλώς επιβεβαιώνει ότι η απόφαση για τον χαρτοπολτό εξακολουθεί να ισχύει ως προς τις προσφεύγουσες και, συνεπώς, δεν υπάρχει λόγος αναθεώρησής αυτής της αποφάσεως.
- 24 Καίτοι η προσφυγή επιδιώκει την ακύρωση μιας νέας αποφάσεως, η οποία φέρεται να περιέχεται στην επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995, ωστόσο, πραγματικός στόχος της είναι η απόφαση για τον χαρτοπολτό. Δεδομένου ότι η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό έχει από μακρού λήξει, η παρούσα προσφυγή πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτη.
- 25 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 συνιστά πράξη δυνάμενη να προσβληθεί, κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης.
- 26 Πράγματι, από την ανάλυση της επιστολής αυτής πρέπει να συναχθεί ότι συνιστά νέα απόφαση σε σχέση με την απόφαση για τον χαρτοπολτό. Για

πρώτη φορά εκφράζει την άποψη της Επιτροπής ως προς τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993 και, συνεπεία αυτής της απόψεως, την απόφασή της να μην αποδώσει τα ποσά των προστίμων που κατέβαλαν οι προσφεύγουσες και οι επιχειρήσεις τις οποίες αυτές διαδέχθηκαν ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις.

- 27 Συνεπώς, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι η επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 δεν περιλαμβάνει κανένα στοιχείο που να μην προκύπτει ήδη από την απόφαση για τον χαρτοπολιτό. Στην απόφαση αυτή η Επιτροπή υπογράμμισε ότι οι προσφεύγουσες παρέβησαν κανόνες του ανταγωνισμού, τις διέταξε να παύσουν τις παραβάσεις και τους επέβαλε πρόστιμα. Αντιθέτως, με την επιστολή της της 4ης Οκτωβρίου 1995 η Επιτροπή, ρητώς και οριστικώς, αποφάσισε για πρώτη φορά να μην αποδώσει τα ποσά των προστίμων.
- 28 Πρόκειται για πράξη που επηρεάζει άμεσα και ανεπανόρθωτα τη νομική κατάσταση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, και απόφαση του Πρωτοδικείου, της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2667).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 29 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι προσφυγές στρεφόμενες κατ' αποφάσεων που έχουν χαρακτήρα απλώς επιβεβαιωτικό προγενεστέρων αποφάσεων και οι οποίες δεν προσβλήθηκαν εμπροθέσμως είναι απαράδεκτες (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1988, 166/86 και 220/86, Irish Cement κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 6473, σκέψη 16, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουλίου 1995, T-275/94, Groupement des cartes bancaires CB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2169, σκέψη 27). Πράγματι, πράξη η οποία περιορίζεται να επιβεβαιώσει προγενέστερη πράξη δεν μπορεί να παράσχει στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα να θέσουν εκ νέου υπό συζήτηση τη νομιμότητα της επιβεβαιούμενης πράξεως (απόφαση της 22ας Μαρτίου 1961, Snupat κατά Ανωτάτης Αρχής, προαναφερθείσα).

- 30 Όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, διαπιστώνεται ότι με την από 24 Νοεμβρίου 1993 επιστολή τους, οι προσφεύγουσες ζήτησαν από την Επιτροπή να επανεξετάσει, βάσει του σκεπτικού της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993, τις έναντι αυτών έννομες συνέπειες της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό. Ειδικότερα, ζήτησαν από την Επιτροπή να τους αποδώσει τα ποσά των προστίμων που αφορούν παραβάσεις διαπιστούμενες στα τμήματα εκείνα της εν λόγω αποφάσεως που ακυρώθηκαν με την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993.
- 31 Αυτό το αίτημα επανεξετάσεως απορρίφθηκε με επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995, με το αιτιολογικό ότι η Επιτροπή εκπλήρωσε την υποχρέωσή της να συμμορφωθεί προς την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, αποδίδοντας τα καταβληθέντα πρόστιμα κατά το μέτρο που αυτά είχαν ακυρωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου.
- 32 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αν η άρνηση της Επιτροπής να επανεξετάσει τη νομιμότητα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό κατά το μέτρο που αφορά τις προσφεύγουσες συνιστά ή όχι καθαρώς επιβεβαιωτική πράξη, απαιτείται να εξεταστεί αρχικώς αν, στην προκειμένη περίπτωση, το άρθρο 176 της Συνθήκης της επέβαλε την υποχρέωση μιας τέτοιας επανεξετάσεως.
- 33 Πράγματι, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι μόνο σ' αυτήν την περίπτωση πρέπει να θεωρηθεί ότι η πράξη η περιεχόμενη στην επιστολή της Επιτροπής της 4ης Οκτωβρίου 1995, που σιωπηρώς αφορά την έκταση των υποχρεώσεων που της επιβάλλει το άρθρο 176 της Συνθήκης, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, αποτελεί νέα απόφαση, δυνάμενη να προσβληθεί στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως (βλ. σχετικώς την απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Απριλίου 1988, 97/86, 193/86, 99/86 και 215/86, Αστερίς κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2181, σημεία 8, 32 και 33), θεωρουμένης της εν λόγω αποφάσεως ως ληφθείσας εντός νομικού πλαισίου νέου σε σχέση με εκείνο εντός του οποίου είχε ληφθεί η απόφαση για τον χαρτοπολτό.
- 34 Δεδομένου ότι το ζήτημα αν η απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 επιβάλλει επανεξέταση της νομιμότητας της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, καθόσον αυτή αφορά τις προσφεύγουσες, ανάγεται στην ουσία της υποθέσεως, το ζήτημα του παραδεκτού πρέπει να εξεταστεί μαζί με την επί της ουσίας εξέταση της υποθέσεως.

Επί της ουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 35 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ένα και μοναδικό λόγο, που αναφέρεται στο ότι η Επιτροπή, αρνούμενη να επανεξετάσει βάσει της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993 την απόφαση για τον χαρτοπολτό, καθόσον αφορά τις προσφεύγουσες, και να αποδώσει τα ποσά των προστίμων που αυτές κατέβαλαν, αγνόησε τις έννομες συνέπειες της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993. Ο λόγος αυτός διακρίνεται σε δύο σκέλη.
- 36 Το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού συνίσταται στον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή αγνόησε την αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία μια ακυρωτική απόφαση έχει ως αποτέλεσμα να καθιστά την προσβληθείσα πράξη, στην προκειμένη περίπτωση την απόφαση για τον χαρτοπολτό, άκυρη και χωρίς έννομα αποτελέσματα *erga omnes* και *ex tunc*.
- 37 Από το άρθρο 174, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης προκύπτει ότι οι *erga omnes* συνέπειες μιας ακυρωτικής αποφάσεως αφορούν τόσο τις αποφάσεις των οργάνων, όπως αυτή της προκειμένης υποθέσεως, όσο και τους κανονισμούς, καθόσον η διάταξη αυτή δεν διακρίνει ως προς τις έννομες συνέπειες μιας ακυρωτικής αποφάσεως αναλόγως του είδους της πράξεως.
- 38 Αντιθέτως προς τον ισχυρισμό της Επιτροπής, η απόφαση για τον χαρτοπολτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δέσμη ατομικών αποφάσεων, αλλά πρέπει να εκληφθεί ως μία απόφαση, απευθυνόμενη σε πολλές επιχειρήσεις. Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται από τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Δικαστήριο με την απόφασή του της 31ης Μαρτίου 1993, κατά τις οποίες η Επιτροπή δεν προσπάθησε να εξηγήσει κατά πόσον οι διαπιστωθείσες παραβάσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 του διατακτικού της αποφάσεως της αφορούσαν τον κάθε αποδέκτη ατομικώς, προσδιορίζοντας μεταξύ ποιων συντελέστηκε η εναρμονισμένη πρακτική και επί ποια χρονικά διαστήματα.

- 39 Οι *erga omnes* συνέπειες μιας ακυρωτικής αποφάσεως έχουν, εξάλλου, καθιερωθεί από πάγια νομολογία [βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Δεκεμβρίου 1954, 2/54, Ιταλία κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 5, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Φεβρουαρίου 1955, 3/54, *Assider* κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 9, και *ISA* κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 11, την απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Ιουνίου 1955, 5/55, *Assider* κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 13, και την απόφαση της 22ας Μαρτίου 1961, *Snupat* κατά Ανωτάτης Αρχής, προαναφερθείσα· τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα *Lagrange* τις συναφθείσες στην απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 1963, 28/62, 29/62 και 30/62, *Da Costa en Schaake* κ.λπ., Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 891, 899· τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα *Gand* τις συναφθείσες στη διάταξη του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1969, 50/69 R, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969, σ. 449, 459· τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα *Dutheillet de Lamothé* τις συναφθείσες στην απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουνίου 1972, 9/71 και 11/71, *Compagnie d'approvisionnement et des Grands moulins de Paris* κατά Επιτροπής, Συλλογή (μόνο σε ξενόγλωσσες εκδόσεις) 1972, σ. 391, 411· την απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Νοεμβρίου 1976, 30/76, *Küster* κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή τόμος 1976, σ. 609, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα *Reischl* τις συναφθείσες στην απόφαση αυτή· τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Μαρτίου 1980, 76/79, *Könecke* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 349· την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Μαΐου 1981, 66/80, *International Chemical Corporation*, Συλλογή 1981, σ. 1191· την προαναφερθείσα απόφαση *Αστερίς* κ.λπ. κατά Επιτροπής και την απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Μαρτίου 1989, 359/87, *Pinna*, Συλλογή 1989, σ. 585, καθώς και τις συναφθείσες στην απόφαση αυτή προτάσεις του γενικού εισαγγελέα *Lenz*, σημεία 13 έως 16 και 29].
- 40 Οι προσφεύγουσες τονίζουν ότι, καίτοι ο κοινοτικός δικαστής έχει τη δυνατότητα να περιορίζει τις *erga omnes* συνέπειες των αποφάσεών του (βλ., π.χ., αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Ιουνίου 1995, T-30/91, *Solvay* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1775, και 36/91, *ICI* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1847), το Δικαστήριο δεν έκανε χρήση αυτής της δυνατότητας στην απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993. Αντιθέτως προς την παράγραφο 4 του άρθρου 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, οι παράγραφοι 1 και 2 του εν λόγω άρθρου ακυρώθηκαν χωρίς κανέναν περιορισμό ως προς τις συνέπειες αυτής της ακυρώσεως, ώστε οι περιεχόμενες στις διατάξεις αυτές διαπιστώσεις να έχουν επίσης ακυρωθεί όσον αφορά τις προσφεύγουσες.
- 41 Το σημείο 7 του διατακτικού της εν λόγω αποφάσεως, κατά το οποίο «ακυρώνει τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες», δεν μπορεί, κατά τις προσφεύγουσες, να μεταβάλει την εκτίμηση αυτή. Η αναφορά στις «προσφεύγουσες» αποβλέπει απλώς στη διάκριση μεταξύ εκείνων των επιχειρήσεων των οποίων τα πρόστιμα ακυρώθηκαν εξ ολοκλήρου από το Δικαστήριο και εκείνων των οποίων το Δικαστήριο επικύρωσε πλήρως ή μερικώς τα πρόστιμα.

- 42 Συνεπώς, κατά την άποψη των προσφευγουσών, η απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993 υποχρεώνει την Επιτροπή, προς αποφυγήν κάθε αδικαιολογήτου πλουτισμού, να ανακαλέσει την απόφαση για τον χαρτοπολτό, καθώς και με αυτή επιβλήθηκαν στους σουηδούς αποδέκτες πρόστιμα για παραβάσεις διαπιστούμενες στην εν λόγω απόφαση, και να προβεί στη μερική απόδοση των ποσών των προστίμων αυτών, εντόκως, με επιτόκιο που να ισοδυναμεί με το πλεονέκτημα που θα συνιστούσε η ευχέρεια διαθέσεως αυτών των ποσών.
- 43 Το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού συνίσταται στον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 176 της Συνθήκης.
- 44 Πράγματι, η διάταξη αυτή υποχρεώνει το οικείο όργανο να λάβει τα απαιτούμενα για την εκτέλεση μιας ακυρωτικής αποφάσεως μέτρα, όχι μόνον έναντι των διαδίκων, αλλά και έναντι άλλων ενδιαφερομένων μερών. Η υποχρέωση συμμορφώσεως προς την απόφαση συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, για το καθού όργανο την υποχρέωση να επανεξετάσει βάσει της αποφάσεως τις παρόμοιες περιπτώσεις. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή υποχρεούται ιδίως να πράξει τα δέοντα ώστε οι σουηδοί αποδέκτες, οι ευρισκόμενοι σε παρόμοια κατάσταση με τις ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγούσες, να περιέλθουν στην ίδια με αυτές κατάσταση (προαναφερθείσα απόφαση της 22ας Μαρτίου 1961, Snupat κατά Ανωτάτης Αρχής, καθώς επίσης αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1979, 92/78, Simmenthal κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 407, και την προαναφερθείσα Könecke κατά Επιτροπής).
- 45 Προς τούτο, το οικείο όργανο όφειλε να εξετάσει όχι μόνον το διατακτικό της αποφάσεως, αλλά και το σκεπτικό της (προαναφερθείσα απόφαση Αστερίς κ.λπ. κατά Επιτροπής). Οι προσφεύγουσες υπογραμμίζουν σχετικώς ότι η απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 περιλαμβάνει σκέψεις γενικής ισχύος που εφαρμόζονται και επί των διαπιστώσεων των σχετικών με τις παραβάσεις που τους αποδίδονται.
- 46 Υπογραμμίζουν, ιδίως, ότι το Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό με το αιτιολογικό ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε την αποδεικτική αξία ορισμένων αποδεικτικών εγγράφων και δεν απέδειξε ότι η σχετική με τις τιμές εναρμονισμένη πρακτική αποτελούσε τη μόνη αξιόπιστη εξήγηση των ενδείξεων που επικαλέστηκε περί παράλληλης

συμπεριφοράς. Υπογραμμίζουν, επίσης, ότι το άρθρο 1, παράγραφος 2, ακυρώθηκε με το αιτιολογικό ότι η διαπίστωση της σχετικής παραβάσεως δεν περιλαμβανόταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, πράγμα που συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθιστώντας πλημμελή τη διαδικασία που ακολούθησε η Επιτροπή έναντι του καθενός των αποδεκτών της εν λόγω ανακοινώσεως των αιτιάσεων, κατά των οποίων διατυπώθηκε κατόπιν η κατηγορία συμμετοχής στην εν λόγω παράβαση. Συνεπώς, όλα τα πρόστιμα που καταβλήθηκαν βάσει αυτών των διαπιστώσεων έπρεπε να επιστραφούν.

47 Η Επιτροπή τονίζει ότι το κύριο ζήτημα που τίθεται στην προκειμένη περίπτωση είναι αν η επιχείρηση στην οποία η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο για παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού και η οποία κατέβαλε το πρόστιμο αυτό, χωρίς να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως, μπορεί κατόπιν να ζητήσει την απόδοση του ποσού του προστίμου με το αιτιολογικό ότι ο κοινοτικός δικαστής ακύρωσε τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε άλλες επιχειρήσεις, οι οποίες άσκησαν εντός της τασσομένης προθεσμίας προσφυγές ακυρώσεως οι οποίες ευδοκίμησαν.

48 Κατά την άποψη της Επιτροπής, η απάντηση στο ζήτημα αυτό πρέπει να είναι αρνητική, διότι οι αποφάσεις που επιβάλλουν πρόστιμα είναι ατομικές αποφάσεις απευθυνόμενες σε συγκεκριμένους αποδέκτες. Μόνο ο ίδιος ο αποδέκτης έχει τη δυνατότητα να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής. Αν ο αποδέκτης αποφασίσει να μην ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως εντός των προβλεπομένων προθεσμιών, η απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 189 της Συνθήκης, παραμένει έναντι αυτού ισχυρή και δεσμευτική ως προς το σύνολο των στοιχείων που τη συνθέτουν. Συνεπώς, δεν υπάρχει λόγος που θα υποχρέωνε την Επιτροπή — ή θα της παρέίχε τη δυνατότητα — να αποδώσει, έστω και εν μέρει, το ποσό των εν λόγω προστίμων. Αποδοχή του αιτήματος των προσφευγουσών θα ισοδυναμούσε με καταστρατήγηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 173 της Συνθήκης προθεσμίας.

49 Η Επιτροπή αμφισβητεί την άποψη των προσφευγουσών ότι η ακύρωση από το Δικαστήριο των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολιτό ισχύει *erga omnes*, ώστε να υποχρεούται να αποδώσει τα ποσά των προστίμων που καταβλήθηκαν βάσει των διαπιστώσεων που περιέχονται στις δύο αυτές παραγράφους.

- 50 Υποστηρίζει σχετικώς ότι οι προσφεύγουσες συγγέουν το νομικό καθεστώς των αποφάσεων και εκείνο των κανονισμών. Ενώ οι κανονισμοί αναπτύσσουν έννομες συνέπειες έναντι κατηγοριών προσώπων που ορίζονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, οι αποφάσεις αποτελούν ατομικές διοικητικές πράξεις, που επηρεάζουν τη νομική κατάσταση των ατομικών αποδεκτών. Το γεγονός και μόνον ότι οι αποφάσεις περί επιβολής προστίμων στις προσφεύγουσες ελήφθησαν ταυτόχρονα με τις αποφάσεις που αφορούν άλλες εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ουδόλως μεταβάλλει τον ατομικό χαρακτήρα της κάθε αποφάσεως. Ενώ η ακύρωση κανονισμού μπορεί να έχει γενικές συνέπειες, η ακύρωση αποφάσεως επηρεάζει μόνον τη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος εκείνου του οποίου η προσφυγή ευδοκίμησε.
- 51 Δεδομένου ότι στην πραγματικότητα η απόφαση για τον χαρτοπολτό συνιστά δέσμη ατομικών αποφάσεων απευθυνομένων σε διαφορετικούς αποδέκτες και προβλεπουσών πρόστιμα ατομικώς επιβαλλόμενα, η απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 δεν έχει αποτέλεσμα erga omnes, κατά την έννοια που υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από το γράμμα του διατακτικού της αποφάσεως, κατά το οποίο το Δικαστήριο ακύρωσε ή μείωσε «τα επιβληθέντα στις προσφεύγουσες πρόστιμα», δηλαδή τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις που άσκησαν προσφυγή. Το Δικαστήριο δεν είχε τη δυνατότητα να ακυρώσει τα επιβληθέντα στους σουηδούς αποδέκτες πρόστιμα.
- 52 Στον ισχυρισμό ότι παρέβη το άρθρο 176 της Συνθήκης, η Επιτροπή αντιτάσσει ότι εκπλήρωσε πλήρως την υποχρέωση συμμορφώσεως προς την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, αποδίδοντας τα ποσά των προστίμων που κατέβαλαν οι προσφεύγουσες των οποίων οι προσφυγές ευδοκίμησαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Όσον αφορά τους σουηδούς αποδέκτες, που άσκησαν την παρούσα προσφυγή, δεν έχει ούτε την υποχρέωση αλλά ούτε το δικαίωμα να αποδώσει τα ποσά των προστίμων τους.
- 53 Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι όφειλε να πράξει τα δέοντα ώστε οι σουηδοί αποδέκτες, οι ευρισκόμενοι σε

κατάσταση παρόμοια με εκείνη αυτών που άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου, να περιέλθουν στην ίδια με αυτούς κατάσταση είναι προφανώς πεπλανημένος. Πράγματι, οι σουηδοί αποδέκτες δεν βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με τους λοιπούς αποδέκτες της αποφάσεως, διότι ακριβώς δεν άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως εντός της προβλεπομένης από το άρθρο 173 της Συνθήκης προθεσμίας.

- 54 Απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή ισχυρίστηκε, κατά την προφορική διαδικασία, ότι η λύση που δόθηκε στην προαναφερθείσα υπόθεση *Snupat* κατά Ανωτάτης Αρχής δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικώς στην παρούσα υπόθεση. Πράγματι, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η παρούσα υπόθεση και του πλαισίου της υποθέσεως *Snupat* κατά Ανωτάτης Αρχής (βλ., πέραν της αποφάσεως της 22ας Μαρτίου 1961, *Snupat* κατά Ανωτάτης Αρχής, προαναφερθείσα, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1959, 32/58 και 33/58, *Snupat* κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 335, και της 12ης Ιουλίου 1962, 14/61, *Hoogovens* κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 779). Πρώτον, η επιχείρηση *Snupat*, αντιθέτως προς τους σουηδούς αποδέκτες, έκανε εμπρόθεσμη χρήση όλων των δυνατοτήτων προσφυγής κατά των βλαπτικών γι' αυτήν αποφάσεων της Ανωτάτης Αρχής. Δεύτερον, η υπόθεση *Snupat* αφορούσε ένα σύστημα εξισώσεως το οποίο, εκ της φύσεώς του, συνέδεε την εκ μέρους της Ανωτάτης Αρχής αντιμετώπιση των διαφόρων επιχειρήσεων. Πράγματι, οι χορηγηθείσες σε ορισμένες επιχειρήσεις απαλλαγές είχαν αυτομάτως ως αποτέλεσμα την καταβολή υψηλότερων εισφορών εκ μέρους άλλων, στις οποίες περιλαμβανόταν η προσφεύγουσα *Snupat*. Στην παρούσα υπόθεση δεν υφίσταται τέτοιος δεσμός μεταξύ των αποδεκτών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 55 Αρχικώς, πρέπει να εξεταστεί η άποψη των προσφευγουσών ότι η απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 παρήγαγε αποτέλεσμα *erga omnes*. Κατά τις προσφεύγουσες, η απόφαση ακύρωσε τις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, χωρίς να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής αυτής της ακυρώσεως, με αποτέλεσμα οι σχετικές με τις παραβάσεις διαπιστώσεις της Επιτροπής να ακυρωθούν επίσης έναντι αυτών.

- 56 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, μολονότι τίποτα δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να αποφανθεί με ενιαία απόφαση ως προς πλείονες παραβάσεις, ακόμη και όταν ορισμένοι αποδέκτες δεν έχουν σχέση με ορισμένες από τις παραβάσεις αυτές, υπό την προϋπόθεση ότι η απόφαση παρέχει σε όλους τους αποδέκτες τη δυνατότητα να διακρίνουν επακριβώς τις αιτιάσεις που διατυπώνονται εις βάρος τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Coöperatieve Vereniging Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψη 111), το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η απόφαση για τον χαρτοπολτό, καίτοι συντάχθηκε και δημοσιεύθηκε ως μία απόφαση, πρέπει να θεωρηθεί ως δέσμη ατομικών αποφάσεων με τις οποίες διαπιστώνονται, για κάθε μία από τις επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνονται, η ή οι παράβαση(-εις) που διαπιστώθηκε(-αν) εις βάρος της και με τις οποίες επιβάλλονται, ενδεχομένως, πρόστιμα. Επομένως, η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα, εάν το είχε θελήσει, να λάβει τυπικώς πλείονες χωριστές ατομικές αποφάσεις που να διαπιστώνουν τις παραβάσεις του άρθρου 85 της Συνθήκης.
- 57 Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από το γράμμα του διατακτικού της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, με την οποία διαπιστώνονται για κάθε επιχείρηση ατομικά οι παραβάσεις που τη βαρύνουν και με την οποία επιβάλλονται, κατά συνέπεια, ατομικά πρόστιμα στους αποδέκτες της αποφάσεως (βλ., ιδίως, τα άρθρα 1 και 3 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό).
- 58 Κατά το άρθρο 189 της Συνθήκης, κάθε μία από τις ατομικές αυτές αποφάσεις που αποτελεί τμήμα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό δεσμεύει ως προς όλα τα μέρη της τους αποδέκτες που ορίζει. Αν κάποιος αποδέκτης δεν άσκησε, δυνάμει του άρθρου 173, προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, για το μέρος που τον αφορά, η απόφαση αυτή παραμένει έναντι αυτού ισχυρή και δεσμευτική (βλ., υπό την αυτή έννοια, την απόφαση του Δικαστηρίου, της 9ης Μαρτίου 1994, C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf, Συλλογή 1994, σ. I-833, σκέψη 13).
- 59 Συνεπώς, αν κάποιος αποδέκτης αποφασίσει να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, ο κοινοτικός δικαστής επιλαμβάνεται εκείνων μόνον των στοιχείων της αποφάσεως που τον αφορούν. Αντιθέτως, τα στοιχεία της αποφάσεως που

αφορούν άλλους αποδέκτες, οι οποίοι δεν άσκησαν προσφυγή, δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο της διαφοράς την οποία καλείται να επιλύσει ο κοινοτικός δικαστής.

- 60 Ο κοινοτικός δικαστής, στο πλαίσιο μιας προσφυγής ακυρώσεως, μπορεί να αποφανθεί μόνον επί του αντικειμένου της διαφοράς που οι διάδικοι υπέβαλαν στην κρίση του. Κατά συνέπεια, απόφαση όπως αυτή για τον χαρτοπολτό μπορεί να ακυρωθεί μόνον ως προς τα μέρη της που αφορούν τους αποδέκτες εκείνους των οποίων ευδοκίμησε η ενώπιον του κοινοτικού δικαστή προσφυγή.
- 61 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι τα σημεία 1 και 2 του διατακτικού της αποφάσεως του Δικαστηρίου έχουν την έννοια ότι οι δύο πρώτες παράγραφοι του άρθρου 1 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό ακυρώνονται μόνον καθόσον αφορούν τους διαδίκους των οποίων οι προσφυγές ενώπιον του Δικαστηρίου ευδοκίμησαν. Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από το σημείο 7 του διατακτικού της αποφάσεως, κατά το οποίο ακυρώθηκαν ή μειώθηκαν μόνον «τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες».
- 62 Επιβάλλεται σχετικώς να διαπιστωθεί ότι η νομολογία που επικαλέστηκαν οι προσφεύγουσες, προς στήριξη της απόψεώς τους για τις *erga omnes* συνέπειες της αποφάσεως, δεν έχει σχέση, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, με την παρούσα υπόθεση, δεδομένου ότι κάθε μία από τις παρατεθείσες αποφάσεις αφορά διαφορετικά νομικά ζητήματα που σχετίζονται με εντελώς ειδικές καταστάσεις.
- 63 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.
- 64 Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί το δεύτερο σκέλος του λόγου που αφορά την παράβαση του άρθρου 176 της Συνθήκης, καθότι η Επιτροπή δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωσή της να επανεξετάσει τη νομιμότητα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, ως προς τα μέρη αυτής που αφορούν τους σουηδούς αποδέκτες.

- 65 Κατά το άρθρο 176, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης, «το όργανο ή τα όργανα των οποίων η πράξη εκηρύχθη άκυρη (...) οφείλουν να λαμβάνουν τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου».
- 66 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι με το από 4 Οκτωβρίου 1995 έγγραφό της η Επιτροπή αρνήθηκε να επανεξετάσει, υπό το φως της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993, τη νομική κατάσταση των σουηδών αποδεκτών σε σχέση με την απόφαση για τον χαρτοπολτό και, ειδικότερα, να εξετάσει αν η εκτέλεση της αποφάσεως συνεπαγόταν την πλήρη ή μερική απόδοση των ποσών των προστίμων που δεν επιβλήθηκαν με την απόφαση για τον χαρτοπολτό στους αποδέκτες που δεν άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως. Προς δικαιολόγηση αυτής της αρνήσεως, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν ήταν υποχρεωμένη, αλλ' ούτε είχε δικαίωμα, να αποδώσει τα ποσά των προστίμων που κατέβαλαν οι σουηδοί αποδέκτες.
- 67 Ενόψει αυτών των επιχειρημάτων, επιβάλλεται κατ' αρχάς να εξεταστεί αν η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη, δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης, να επανεξετάσει, υπό το φως της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993, τη νομιμότητα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, ως προς τα μέρη αυτής που αφορούν τους αποδέκτες που δεν άσκησαν εμπροθέσμως προσφυγή ακυρώσεως. Εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να εξετάσει ενδεχομένως στη συνέχεια αν η Επιτροπή είχε εν προκειμένω το δικαίωμα να αρνηθεί την επανεξέταση με το αιτιολογικό ότι δεν ήταν υποχρεωμένη, αλλ' ούτε είχε το δικαίωμα, να προβεί στην απόδοση των καταβληθέντων ποσών των προστίμων.
- 68 Προκειμένου να προσδιοριστεί η έκταση των υποχρεώσεων που το άρθρο 176 της Συνθήκης επιβάλλει εν προκειμένω στην Επιτροπή, πρέπει να προσδιοριστεί το περιεχόμενο της υποχρεώσεως λήψεως «των μέτρων που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου», προκειμένου να διευκρινιστεί αν η υποχρέωση αυτή περιλαμβάνει επίσης μέτρα που αφορούν τους αποδέκτες της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό οι οποίοι δεν άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως εντός της προβλεπομένης από το άρθρο 173 της Συνθήκης προθεσμίας.

- 69 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει σχετικώς ότι από το γράμμα του άρθρου 176 της Συνθήκης δεν προκύπτει ότι η υποχρέωση στην οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή περιορίζεται μόνο στις νομικές καταστάσεις των διαδικιών της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η σχετική απόφαση. Συνεπώς, δεν μπορεί α priori να αποκλειστεί ότι τα μέτρα που το οικείο όργανο οφείλει να λάβει θα μπορούσαν κατ' εξαίρεση να υπερβούν το ακριβές πλαίσιο της διαφοράς επί της οποίας εκδόθηκε η ακυρωτική απόφαση προς άρση των συνεπειών των παρανομιών που διαπιστώθηκαν με την εν λόγω απόφαση (βλ., σχετικώς, την προαναφερθείσα απόφαση Αστερίς κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 28 έως 31).
- 70 Μια τέτοια άποψη υιοθέτησε το Δικαστήριο στο πλαίσιο του άρθρου 34 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το οποίο προβλέπει για το οικείο όργανο υποχρεώσεις παρόμοιες με εκείνες που προβλέπει το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε στην απόφαση της 22ας Μαρτίου 1961 (Snupat κατά Ανωτάτης Αρχής, προαναφερθείσα) ότι η Ανωτάτη Αρχή ήταν υποχρεωμένη, κατόπιν δικαστικής αποφάσεως που διαπίστωσε τον παράνομο χαρακτήρα μιας διοικητικής πράξεως που παρείχε στον προσφεύγοντα οφέλη υπό μορφή απαλλαγών, να επανεξετάσει την προηγούμενη απόφασή της ως προς τη νομιμότητα των εν λόγω απαλλαγών και να εξετάσει αν παρόμοιες αποφάσεις που είχε λάβει προγενέστερα υπέρ άλλων επιχειρήσεων μπορούσαν να παραμείνουν σε ισχύ, ενόψει των αρχών που διατυπώθηκαν στην εν λόγω δικαστική απόφαση. Εξάλλου, είχε ενδεχομένως τη δυνατότητα, δυνάμει της αρχής της νομιμότητας να ανακαλέσει τις αποφάσεις αυτές (βλ. ειδικότερα σ. 150 και 159 έως 161 των ξενόγλωσσων εκδόσεων της Συλλογής 1961).
- 71 Προκειμένου να κριθεί αν η νομολογία αυτή μπορεί να εφαρμοστεί στην παρούσα υπόθεση, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι επιβάλλονται τρεις διαπιστώσεις. Πρώτον, η απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 ακυρώνει μέρος μιας πράξεως συνισταμένης από πολλές ατομικές αποφάσεις ληφθείσες στο πλαίσιο της ίδιας διοικητικής διαδικασίας. Δεύτερον, οι προσφεύγουσες στην παρούσα υπόθεση δεν ήταν μόνο αποδέκτες της ίδιας πράξεως, αλλά τιμωρήθηκαν με πρόστιμα για τις φερόμενες παραβάσεις του άρθρου 85 της Συνθήκης, η διαπίστωση των οποίων ακυρώθηκε με την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, καθόσον αφορά εκείνους τους αποδέκτες της πράξεως που άσκησαν προσφυγή δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης. Τρίτον, οι ατομικές αποφάσεις που ελήφθησαν έναντι των προσφευγουσών της παρούσας υπόθεσης στηρίζονται, κατά την άποψη των προσφευγουσών, στις ίδιες διαπιστώσεις περί των πραγματικών περιστατικών και στις ίδιες οικονομικές και νομικές αναλύσεις με εκείνες που ακύρωσε η απόφαση.

- 72 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι το οικείο όργανο έχει τη δυνατότητα, δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης, να εξετάσει, βάσει αιτήσεως υποβληθείσας εντός εύλογης προθεσμίας, αν πρέπει να λάβει μέτρα όχι μόνον έναντι εκείνων των οποίων η προσφυγή ευδοκίμησε, αλλά και έναντι εκείνων των αποδεκτών της εν λόγω πράξεως που δεν άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως. Πράγματι, στις περιπτώσεις που μια απόφαση του Δικαστηρίου έχει ως συνέπεια την εξαφάνιση της διαπιστώσεως μιας παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, διότι δεν αποδείχθηκε η καταγγελλείσα εναρμονισμένη πρακτική, δεν θα ήταν σύμφωνο προς την αρχή της νομιμότητας να μην έχει η Επιτροπή την υποχρέωση εξετάσεως της αρχικής της αποφάσεως έναντι ενός άλλου συμμετασχόντος στην ίδια εναρμονισμένη πρακτική, τη στηριζόμενη σε πανομοιότυπα πραγματικά περιστατικά.
- 73 Στη συνέχεια, επιβάλλεται να προσδιοριστούν οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 και να εξεταστεί, βάσει των ανωτέρω αρχών, κατά πόσον η απόφαση αυτή επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να επανεξετάσει τη νομική κατάσταση των σουηδών αποδεκτών έναντι της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό. Προς τούτο απαιτείται ανάλυση τόσο του διατακτικού όσο και του σκεπτικού.
- 74 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, προκειμένου να συμμορφωθεί με μια τέτοια απόφαση και να την εκτελέσει πλήρως, το οικείο όργανο υποχρεούται να σεβαστεί όχι μόνο το διατακτικό της αποφάσεως, αλλά και το σκεπτικό που οδήγησε στο διατακτικό αυτό και που συνιστά το αναγκαίο του στήριγμα, υπό την έννοια ότι είναι απαραίτητο για να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια του ζητήματος που κρίθηκε με το διατακτικό. Πράγματι, στο σκεπτικό αυτό, αφενός, εντοπίζεται η ακριβής διάταξη που θεωρείται παράνομη και, αφετέρου, εμφανίζονται οι ακριβείς λόγοι της παρανομίας που διαπιστώνεται στο διατακτικό και που το οικείο κοινοτικό όργανο πρέπει να λάβει υπόψη κατά την αντικατάσταση της πράξεως που ακυρώθηκε (προαναφερθείσα απόφαση Αστερίς κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 27).
- 75 Επιβάλλεται εν προκειμένω να διαπιστωθεί ότι το Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό στηριζόμενο σε σκέψεις που ισχύουν γενικώς για την ανάλυση της αγοράς για τον χαρτοπολτό στην οποία προέβη η Επιτροπή και οι οποίες δεν στηρίζονται στην εξέταση μιας ατομικής συμπεριφοράς ή πρακτικής των αποδεκτών της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό.

- 76 Επιβάλλεται σχετικώς να τονισθεί ότι με αυτή τη διάταξη της αποφάσεως η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ των παραγωγών χαρτοπολτού — στους οποίους περιλαμβάνονταν όλοι οι σουηδοί αποδέκτες που άσκησαν την παρούσα προσφυγή — ως προς τις τιμές του λευκασμένου θεικού χαρτοπολτού προοριζόμενου για την αγορά της Κοινότητας καθ' όλη ή για μέρος της περιόδου 1975-1981. Η εναρμονισμένη αυτή πρακτική εκδηλώθηκε μέσω ενός συστήματος τριμηνιαίων ανακοινώσεων τιμών.
- 77 Ωστόσο, το Δικαστήριο, αφενός, έκρινε ότι το σύστημα των τριμηνιαίων ανακοινώσεων τιμών δεν συνιστά καθαυτό παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (σκέψεις 64 και 65 της αποφάσεως) και, αφετέρου, απέρριψε ως αβάσιμη την άποψη της Επιτροπής ότι το σύστημα ανακοινώσεων των τιμών αποτελούσε έκφραση εναρμονισμένης πρακτικής αποφασισμένης σε προηγούμενο στάδιο (σκέψεις 66 έως 127 της αποφάσεως).
- 78 Ως προς την τελευταία αυτή άποψη, το Δικαστήριο απέκλεισε, κατ' αρχάς, ως μέσο αποδείξεως της παραβάσεως που προσάπτεται στις προσφεύγουσες, τα τηλετυπήματα που μνημονεύονται στα σημεία 61 επ. της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, αφού η Επιτροπή δεν μπορούσε να διευκρινίσει την αποδεικτική αξία αυτών των εγγράφων.
- 79 Εξάλλου, όσον αφορά τα άλλα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν αποδείχθηκε ότι η σχετική με τις τιμές εναρμονισμένη πρακτική αποτελούσε τη μόνη αξιόπιστη εξήγηση των ενδείξεων παράλληλης συμπεριφοράς στην αγορά.
- 80 Πράγματι, το Δικαστήριο, στηριζόμενο σε εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης κατέληξε ότι το σύστημα των ανακοινώσεων τιμών μπορούσε να θεωρηθεί ως εύλογη συνέπεια αφενός του γεγονότος ότι η αγορά χαρτοπολτού αποτελούσε αγορά εντός της οποίας συνάπτονταν μακροπρόθεσμες συμβάσεις και αφετέρου της ανάγκης των αγοραστών και των πολιτών να περιορίσουν τους εμπορικούς κινδύνους. Το γεγονός ότι οι ημερομηνίες ανακοινώσεων τιμών

σχεδόν συνέπιπταν μπορεί να θεωρηθεί ως άμεση συνέπεια του υψηλού βαθμού διαφάνειας της αγοράς, η οποία δεν μπορεί οπωσδήποτε να χαρακτηριστεί τεχνητή. Τέλος, η παράλληλη εξέλιξη των τιμών εξηγείται ικανοποιητικά από την ύπαρξη ολιγοπωλιακών τάσεων στην αγορά και ιδιαίτερων περιστάσεων κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων (σκέψη 126 της αποφάσεως).

- 81 Κατά συνέπεια, ελλείψει σοβαρών, συγκεκριμένων και αλληλοσυμπληρωμένων ενδείξεων μιας εκ των προτέρων εναρμονισμένης πρακτικής, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής ως προς τις ανακοινωθείσες τιμές (σκέψη 127 της αποφάσεως).
- 82 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι οι σκέψεις αυτές του Δικαστηρίου — που αναφέρονται γενικώς στο βάσιμο της οικονομικής και νομικής ανάλυσεως της Επιτροπής αναφορικά με την παρατηρηθείσα παράλληλη συμπεριφορά στην αγορά — δικαιολογούν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη νομιμότητα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, καθόσον με αυτή διαπιστώνεται, στην παράγραφο 1 του άρθρου 1, ότι οι σουηδοί αποδέκτες παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εναρμονίζοντας την πρακτική τους περί των τιμών του λευκασμένου θεικού χαρτοπολτού που προοριζόταν να διατεθεί εντός της Κοινότητας κατά τις προαναφερθείσες περιόδους.
- 83 Πράγματι, καίτοι η Επιτροπή υπογραμμίζει στο σημείο 82 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό ότι, προς απόδειξη της εναρμονισμένης πρακτικής, στηρίχθηκε τόσο στις διάφορες μορφές άμεσης ή έμμεσης ανταλλαγής πληροφοριακών στοιχείων όσο και στην παράλληλη συμπεριφορά των παραγωγών χαρτοπολτού (βλ. επίσης σκέψη 66 της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993), ωστόσο από τις απαντήσεις της Επιτροπής στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου προκύπτει ότι κύρια απόδειξη της διαπιστωθείσας παράβασης αποτέλεσε η παρατηρηθείσα παράλληλη συμπεριφορά στην αγορά. Κατά την Επιτροπή, το συμπέρασμα περί υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής ως προς τις ανακοινούμενες τιμές και τις τιμές συναλλαγών σε καμία περίπτωση δεν στηρίζεται αποκλειστικώς στα τηλετυπήματα ή στα λοιπά έγγραφα για τα οποία γίνεται λόγος στις παραγράφους 61 έως 70 της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό (βλ. σημείο VII. F. της εκθέσεως ακροατηρίου της συναφθείσας στην απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, Συλλογή 1993, σ. I-1416).

- 84 Συνεπώς, έστω και αν υποτεθεί ότι τα έγγραφα αυτά μπορούν να αποτελέσουν έρεισμα δυνάμενο να δικαιολογήσει εις βάρος ορισμένων σουηδών αποδεκτών το σύνολο ή μέρος των διαπιστώσεων του διατακτικού της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό (βλ. σχετικώς τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Darmon τις συναφθείσες στην απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, σκέψεις 464 έως 476), πάντως το Δικαστήριο ακύρωσε την κύρια απόδειξη που επικαλέστηκε η Επιτροπή εις βάρος όλων των αποδεκτών της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό προς απόδειξη της υπάρξεως εναρμονισμένης πρακτικής ως προς τις τιμές και, επομένως, παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης. Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι, ως προς το ζήτημα αυτό, η απόφαση μπορεί σαφώς να θέσει υπό αμφισβήτηση τις εις βάρος των σουηδών αποδεκτών διαπιστώσεις.
- 85 Ενόψει των ανωτέρω και χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι επιπτώσεις, ως προς την απόδειξη της παραβάσεως που προσάπτεται στους σουηδούς αποδέκτες για εναρμονισμένη πρακτική για τις τιμές συναλλαγής, που θα μπορούσαν να έχουν οι διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Δικαστήριο στις σκέψεις 40 επ. της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993 σχετικά με τις πλημμέλειες της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η Επιτροπή, κατόπιν της αιτήσεως που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες, είχε την υποχρέωση — δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης και της αρχής της χρηστής διοικήσεως — να επανεξετάσει υπό το φως του σκεπτικού της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993 τη νομιμότητα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό, κατά το μέτρο που αφορούσε τους σουηδούς αποδέκτες και να εκτιμήσει αν, κατόπιν της εξετάσεως αυτής, επιβαλλόταν η απόδοση των καταβληθέντων προστίμων.
- 86 Επομένως, η επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 όχι μόνο δεν αποτελεί ρητή και απλή επιβεβαίωση της εκτιμήσεως στην οποία προέβη η απόφαση για τον χαρτοπολτό, αλλά οπωσδήποτε περιέχει απόφαση της Επιτροπής ληφθείσα δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης, κατά την οποία το σκεπτικό της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993 δεν την υποχρέωνε να επανεξετάσει την προηγούμενη άποψή της. Πρόκειται συνεπώς για νέα απόφαση που οι προσφεύγουσες μπορούσαν να προσβάλουν, όπως και εμπροθέσμως έπραξαν ασκώντας την παρούσα προσφυγή. Κατά συνέπεια, η προσφυγή είναι παραδεκτή.
- 87 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η προαναφερθείσα απόφαση TWD Textilwerke Deggendorf δεν αποκλείει αυτή την εκτίμηση, δεδομένου ότι δεν παρέχει στις

προσφεύγουσες τη δυνατότητα καταστρατηγήσεως των προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής ούτε, κατά συνέπεια, του οριστικού χαρακτήρα που έχει έναντι αυτών η απόφαση για τον χαρτοπολτό. Αντιθέτως προς την υπόθεση Degendorf, όπου η επιχείρηση για την οποία επρόκειτο προσπάθησε να προβάλει στο πλαίσιο διαδικασίας εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως τον παράνομο χαρακτήρα μιας αποφάσεως την οποία δεν είχε προσβάλει εντός της προβλεπόμενης από το άρθρο 173 προθεσμίας, ο ασκούμενος στην προκειμένη περίπτωση δικαστικός έλεγχος δεν έχει ως αντικείμενο την αρχική απόφαση, δηλαδή την απόφαση για τον χαρτοπολτό, αλλά μια νέα απόφαση, ληφθείσα κατ' εφαρμογή του άρθρου 176 της Συνθήκης.

88 Αν η Επιτροπή, κατόπιν επανεξετάσεως της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό σύμφωνα με το άρθρο 176 της Συνθήκης, καταλήξει ότι ορισμένες διαπιστώσεις παραβάσεων του άρθρου 85 της Συνθήκης προσαπτόμενες στους σουηδούς αποδέκτες είναι παράνομες, επιβάλλεται στο παρόν στάδιο της αναλύσεως να εξεταστούν τα επιχειρήματα της Επιτροπής κατά τα οποία δεν είχε, άλλωστε, ούτε την υποχρέωση ούτε το δικαίωμα να αποδώσει τα ποσά των προστίμων.

89 Ως προς το αν η Επιτροπή έχει δικαίωμα να προβεί σε απόδοση αυτών των ποσών, επιβάλλεται να διαπιστωθεί ότι, καίτοι δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις που να διέπουν την ανάκληση αποφάσεων τις οποίες έλαβε η Επιτροπή δυνάμει των άρθρων 3 και 15 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/01, σ. 25), και με τις οποίες διαπιστώθηκαν παραβάσεις των ανωτέρω άρθρων και επιβλήθηκαν πρόστιμα λόγω αυτών των παραβάσεων, ωστόσο ο τελευταίος αυτός κανονισμός δεν αποκλείει την εκ μέρους της Επιτροπής επανεξέταση, προς το συμφέρον του πολίτη, μιας τέτοιας αποφάσεως όταν αυτή βαρύνεται με ένα στοιχείο παρανομίας.

90 Είναι χρήσιμο να υπομνηστεί σχετικώς η νομολογία περί ανακλήσεως διοικητικών πράξεων που παρέχουν δικαιώματα ή παρόμοια πλεονεκτήματα στον αποδέκτη. Το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει, υπό την επιφύλαξη της προστα-

σίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής της ασφαλείας δικαίου, το δικαίωμα των κοινοτικών οργάνων να ανακαλούν, λόγω παρανόμου χαρακτήρα, απόφαση παρέχουσα όφελος στον αποδέκτη της (αποφάσεις του Δικαστηρίου, της 12ης Ιουλίου 1957, 7/56 και 3/5 έως 7/57, *Algera* κ.λπ. κατά Κοινής Συνελεύσεως, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 157, της 3ης Μαρτίου 1982, 14/81, *Alpha Steel* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 749, και της 26ης Φεβρουαρίου 1987, 15/85, *Consortio Cooperative d'Abruzzo* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1005).

- 91 Η νομολογία αυτή έχει εφαρμογή κατά μείζονα λόγο στις περιπτώσεις όπου η σχετική απόφαση περιορίζεται να επιβάλει επιβαρύνσεις ή κυρώσεις στους πολίτες, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, στις περιπτώσεις αυτές, η ανάγκη προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και των κεκτημένων δικαιωμάτων των αποδεκτών της αποφάσεως δεν αποκλείει την εκ μέρους της Επιτροπής ανάκληση της αποφάσεως.
- 92 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι, αν η Επιτροπή καταλήξει, κατόπιν επανεξετάσεως της αποφάσεως για τον χαρτοπολιτό υπό το φως του σκεπτικού της αποφάσεως της 31ης Μαρτίου 1993, στο συμπέρασμα ότι ορισμένες διαπιστώσεις παραβάσεων του άρθρου 85 της Συνθήκης που προσάπτονται στους σουηδούς αποδέκτες είναι παράνομες, έχει το δικαίωμα να προβεί στην απόδοση των ποσών των προστίμων που καταβλήθηκαν βάσει αυτών των διαπιστώσεων. Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή είναι επίσης υποχρεωμένη να αποδώσει τα εν λόγω ποσά των προστίμων, καθόσον η επιβολή τους στερείται νομικής βάσεως, δυνάμει των αρχών της νομιμότητας και της χρηστής διοικήσεως, διότι άλλως το άρθρο 176 δεν θα είχε καμία πρακτική αποτελεσματικότητα.
- 93 Η Επιτροπή δεν μπορεί να αντιτάξει ότι η απόδοση των ποσών των προστίμων προσκρούει σε κανόνες τάξεως που αφορούν τον προϋπολογισμό. Πράγματι, οι κανόνες αυτοί, που αποσκοπούν στη διασφάλιση του συννόμου της οικονομικής διαχειρίσεως των οργάνων, δεν μπορούν να προβληθούν

προς περιορισμό της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών ούτε προς παρεμπόδιση των κοινοτικών οργάνων να συμμορφωθούν με μια ακυρωτική δικαστική απόφαση.

- 94 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η απόφαση της Επιτροπής πάσχει νομική πλάνη, κατά το μέτρο που προβάλλεται ότι η Επιτροπή δεν είχε ούτε την υποχρέωση ούτε το δικαίωμα να αποδώσει τα ποσά των προστίμων που κατέβαλαν οι προσφεύγουσες.
- 95 Συνεπώς, πρέπει να ακυρωθεί η περιεχόμενη στην επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 απόφαση της Επιτροπής, με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα των προσφευγουσών να επανεξεταστεί, καθόσον τις αφορά, η νομιμότητα της αποφάσεως για τον χαρτοπολτό.

Επί του δευτέρου και τρίτου αιτήματος, με τα οποία ζητείται να υποχρεωθεί η Επιτροπή να αποδώσει εντόκως ένα μέρος των προστίμων που κατέβαλαν οι προσφεύγουσες

- 96 Οι προσφεύγουσες με τα δύο τελευταία αιτήματά τους ζητούν να υποχρεωθεί η Επιτροπή να λάβει όλα τα μέτρα που απαιτούνται για την εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993 και, ειδικότερα, να αποδώσει εντόκως μέρος των προστίμων που κατέβαλαν οι προσφεύγουσες.
- 97 Όσον αφορά τα αιτήματα αυτά, με τα οποία ζητείται να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προβεί σε ορισμένες ενέργειες, το Πρωτοδικείο τονίζει ότι είναι απαράδεκτα, καθόσον στο πλαίσιο της ακυρωτικής αρμοδιότητας που του παρέχει το άρθρο 173 της Συνθήκης, ο κοινοτικός δικαστής δεν έχει τη δυνα-

τότητα να απευθύνει διαταγές στα κοινοτικά όργανα (βλ. π.χ., την προαναφερθείσα απόφαση *Consorzio Cooperative d'Abruzzo κατά Επιτροπής*, σκέψη 18).

- 98 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 176 της Συνθήκης προβλέπει κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της δικαστικής και της διοικητικής αρχής, κατά την οποία εναπόκειται στο όργανο που εξέδωσε την ακυρωθείσα πράξη να καθορίσει τα μέτρα που απαιτούνται για την εκτέλεση μιας ακυρωτικής αποφάσεως, όπως η απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, στο πλαίσιο ασκήσεως, υπό τον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή, της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει προς τούτο, συμμορφούμενο τόσο προς το διατακτικό και το σκεπτικό της αποφάσεως που υποχρεούται να εκτελέσει όσο και προς τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου (προαναφερθείσα απόφαση *Αστερίς κ.λπ. κατά Επιτροπής*).
- 99 Η απόφαση να ανακαλέσει ή να μην ανακαλέσει, ενδεχομένως μερικώς, την απόφαση για τον χαρτοπολτό απόκειται κατ' αρχάς στην αρμοδιότητα της Επιτροπής. Το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να υποκαταστήσει την Επιτροπή, στην οποία απόκειται να προβεί στην εκτίμηση αυτή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 176 της Συνθήκης.
- 100 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το δεύτερο και τρίτο αίτημα πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 101 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, και εφόσον οι προσφεύγουσες υπέβαλαν σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικαστεί η Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την περιεχόμενη στην επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1995 απόφαση της Επιτροπής με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα των προσφευγουσών να επανεξεταστεί, υπό το φως της απόφασης του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, η νομιμότητα της απόφασης 85/202/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 1984, της σχετικής με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV.29.725 — Χαρτοπολτός), κατά το μέτρο που η τελευταία αυτή απόφαση αφορά τις προσφεύγουσες.**
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη, κατά το μέτρο που ζητείται να απευθυνθούν διαταγές στην Επιτροπή.**
- 3) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.**

Vesterdorf

Bellamy

Καλογερόπουλος

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Ιουλίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

B. Vesterdorf